

नव जनचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेता धीरज मगर र अभिनेत्री उपासना सिंह ठकुरीले पहिलोपटक सहकार्य गरेको फिल्म "खुस्मा"को छायांकन नसकिँदै प्रदर्शन गिति घोषणा गरिएको छ । संविधान दिवसको सार्वजनिक विदालाई लक्षित गर्दै आगामी असोज ३ गते अर्थात् बिहीबार बाट फिल्म प्रदर्शनमा आउने भएको छ । निर्माण टिमले यसै साताबाट फिल्मको दोस्रो चरणको छायांकन सुरु गर्दै प्रदर्शन निश्चित गरेको हो । दोस्रो चरणको छायांकन मगर सल्लाहको उद्गम स्थल मानिने पूर्वी रुकुमको नैकोट गाउँमा भइरहेको छ ।

आजको विचार...

हुलाकी...
(दुई पेजमा)

श्रीमन्नारायण

गायक प्रकाश सपूतले फिल्म अभिनयलाई निरन्तरता दिने भएका छन् । उनको डेब्यु फिल्म "परदेशी २" रिलिज भएको थियो, जुन व्यावसायिक रूपमा सफल पनि भयो । अब उनले दोस्रो फिल्मको रूपमा "पूर्ण बहादुरको सारङ्गी"मा काम गर्ने भएका छन् । शुरुबार निर्माण टिमले फिल्ममा उनी कलाकारको रूपमा अनुबन्धित भएको जानकारी गराएको छ । सरोज पौडेलको निर्देशनमा बन्न लागेको फिल्मको केही दिनअघि मोसन पोस्टर सार्वजनिक गर्दै निर्माण घोषणा गरिएको थियो । जसमा अभिनेता विजय बरालले "ठ्वाइस ओभर" दिएका थिए ।

□ वर्ष २८ □ अंक २६७ □ २०८१ वैशाख १५ गते शनिबार 27 April 2024, Saturday □ पृष्ठ संख्या ८ मूल्य रु ५/-

सक्षिप्त समाचार

सहकारी पीडितले गृहमन्त्रीलाई भेटे

काठमाडौं, वैशाख १४/सहकारी सम्बन्धी समस्या द्रुत प्रक्रियाबाट समाधान गर्ने पहल गरकोमा सहकारी पीडितले उपप्रधान तथा गृहमन्त्री रवि लामिछानेले धन्यवाद दिएका छन् । शुक्रबार सिंहदरबारमा गृहमन्त्री लामिछानेसँग भएको भेटमा सहकारीपीडितले सहकारीसम्बन्धी समस्या समाधान चाँडो गर्न सुझाव दिएको गृहमन्त्री लामिछानेको सचिवालय सदस्य प्रतिभा रावलले जानकारी दिए ।

गृहमन्त्री लामिछानेले सहकारीका कारण नागरिकको घरबास उठ्ने अवस्था आएकोले आफूले त्यसलाई टुलुटुलु हेरेर बस्न नसक्ने बताए । सरकारले सहकारी ठगका नाममा रहेको सम्पत्ति र उनीहरूले आउना आफन्तका नाममा बनाएको सम्पत्ति बेचेर भए पनि बचतकर्ताको रकम फिर्ता गर्ने गरी काम गर्ने उनले बताए ।

गृहमन्त्री लामिछानेले सहकारीको समस्या छिटो समाधान गर्न आवश्यक रहेको भन्दै विहीबारको मन्त्रिपरिषद् बैठकमा लिखित रूपमै पत्र पेश गरेका थिए । मन्त्रिपरिषद् बैठकले उक्त समस्या द्रुत प्रक्रियाबाट समाधान गर्ने निर्णय गरेको थियो । -**रासस**

संघ र प्रदेशका सभामुख, उपसभामुखको भेला पाल्पामा भन्छन्- 'सदनहरू नियमित चलाउन सबैले पहल गरौं, जनताका मुद्दाहरू सम्बोधन गर्न सके मात्र संघीयता कार्यान्वयन हुन्छ'

कृष्ण पोखरेल

पाल्पा, वैशाख १४/पाल्पाको तानसेनमा शुक्रबारदेखि संघीय संसद् र प्रदेश सभा तथा सचिवालयबीच अन्तर व्यवस्थापिका अनुभव आदान-प्रदान कार्यक्रम सुरु भएको छ । दुई दिनसम्म चल्ने कार्यक्रमको प्रतिनिधिसभाका सभामुख देवराज घिमिरेले उद्घाटन गरेका हुन् ।

कार्यक्रमको उद्घाटन सभालाई सम्बोधन गर्दै सभामुख घिमिरेले संघ तथा प्रदेशका व्यवस्थापिका संसदलाई दिगो, स्थायी रूपमा प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न सके मात्र संघीयताको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न सकिनेमा जोड दिए । उनले केन्द्रमा राजनीतिक दलको समिकरण परिवर्तनले सरकार सञ्चालनमा प्रभाव परेको र संसद् प्रभावित हुँदै आएकोले व्यवस्थापिकालाई बलियो बनाउने गरी कानूनहरू निर्माण गर्न आवश्यक रहेको बताए । 'प्रदेशहरू स्वायत्त भनिएता पनि केन्द्रमा राजनीतिक समिकरण परिवर्तन हुने विधिकै प्रदेशहरूमा हलचल पैदा हुने अवस्थाको अन्त्य गरेर जान सकेमात्र संघीयतालाई पूर्णरूपमा लागु गर्न सकिन्छ' सभामुख घिमिरेले भने ।

देशमा व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिकाहरूको आ-आफ्नै नीति, नियम कानून अनुसार सञ्चालन भए पनि पछिल्लो समयमा कार्यपालिका र न्यायपालिकाले संसदको अधिकार माथि हस्तक्षेप गर्दै आएकोमा उनले असन्तुष्टि जनाए । सभामुख घिमिरेले भने 'विषयवस्तुको महत्त्व तथा प्रभावकारिता आफ्नो ठाउँमा छ तर जनताबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको सर्वोच्च संस्था व्यवस्थापिका संसदबाट पारित भएको निर्वाचन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अदालतबाट रोकिनु राम्रो हैन ।' उनले कुनै पनि दलको प्रभाव संसदमा नपरोस्,

संसद् अवरुद्ध नहोस्, राजनीतिक दलहरूको सहभागिता र सहमतिमा निश्चित कानून बनाएर संघ तथा प्रदेशसभाका सदनहरू नियमित रूपमा चलाउन सबैले पहल गर्नुपर्नेमा जोड दिए ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय सभाकी उपाध्यक्ष विमाल घिमिरेले सदनहरूलाई बलियो, तथा प्रभावकारी बनाएर जनताका मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्न सके मात्र संघीयतालाई दिगो रूपमा कार्यान्वयन गर्न सकिने बताइन् । अहिले तीन तहको सरकार भएकाले संघमा कानून नबन्दा प्रदेशमा परेको अफठ्यारो,

प्रदेशमा कानून नबन्दा स्थानीय सरकारमा परेको समस्या तथा कठिनाईको बारेमा आईपरेका समस्या तथा समाधानको विषयमा भेला महत्त्वपूर्ण रहने उनले विश्वास व्यक्त गरिन् । भेलामा संघीय संसद् सचिवालयको तर्फबाट उत्तर विधायिकी परिष्करण सम्बन्धी अवधारणापत्र, लुम्बिनी प्रदेश सभा सचिव दुर्लभकुमार पुन मगरले संसदीय बजेट सेवा सम्बन्धी अवधारणापत्र, संविधानविद् काशीराज दाहालले अन्तर व्यवस्थापिका मञ्च सम्बन्धी अवधारणापत्र प्रस्तुत गरेका थिए । भेलामा संघ तथा ७ वटै प्रदेशका सभामुख, उपसभामुख तथा

सचिवहरूले आ-आफ्ना अनुभवहरू आदान-प्रदान गरेका थिए । संघीयतालाई पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गर्न र गराउन भेला महत्त्वपूर्ण हुने आयोजक लुम्बिनी प्रदेशसभाका सभामुख तुलाराम घर्ती मगरले बताए ।

भेलाबाट आएका सुझाव, तथा गतिविधीहरूलाई सभामुख देवराज घिमिरे, राष्ट्रियसभाकी उपाध्यक्ष विमाल घिमिरे, ७ वटै प्रदेशका सभामुख तथा उपसभामुख केन्द्र तथा प्रदेशका सचिवहरूको उपस्थितिमा शनिबार पाल्पा घोषणापत्र जारी गर्ने कार्यक्रम रहेको आयोजक पक्षले जनाएको छ ।

गुल्मीमा मोटरसाइकल दुर्घटनामा एकको मृत्यु

गुल्मी, वैशाख १४/गुल्मीमा मोटरसाइकल दुर्घटना हुँदा एक जनाको मृत्यु भएको छ । रिडी-तम्घास सडक खण्डस्थित गुल्मीदरबार गाउँपालिका-३ म्यालपोखरीमा गौडाकोटदेखि बिरवासतर्फ जाँदै गरेको लु ३५ प ५४८४ नम्बरको मोटरसाइकल दुर्घटना हुँदा एक जनाको मृत्यु भएको हो ।

मृत्यु हुनेमा गुल्मीदरबार गाउँपालिका-३ राजाका २९ वर्षीय अनिलराज घर्ती रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय गुल्मीका डीएसपी शंकर पोखरेलले बताए । दुर्घटनामा गम्भीर

घाइते भएका घर्तीको उपचारका लागि जिल्ला अस्पताल तम्घास पठाइएकोमा डाक्टरले मृत घोषणा गरेका हुन् । दुर्घटनामा गुल्मीदरबार-४ भट्टेचौरका ३१ वर्षीय यमबहादुर सूर्यवंशी घाइते भएका छन् । घाइते सूर्यवंशीको भिसन अस्पताल पाल्पामा उपचार भइरहेको छ । मोटरसाइकल आफै अनियन्त्रित भई सडकदेखि ३० मिटर तल खस्न गई दुर्घटना भएको प्रहरीले जनाएको छ । घटनाको विषयमा थप अनुसन्धान भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डीएसपी पोखरेलले जानकारी दिए ।

इलाम र बझाङमा आज उपनिर्वाचन, एमाले र काँग्रेसबीचमै मुख्य प्रतिस्पर्धा

पाल्पा, वैशाख १४/प्रतिनिधिसभा र प्रदेश सभा सदस्यका लागि शनिबार (आज) विभिन्न २ जिल्लाका २ वटा क्षेत्रमा उपनिर्वाचन हुँदैछ । बिहान ७ बजेदेखि साँझ ५ बजेसम्म हुने मतदानका लागि आवश्यक सबै तयारी मिलाइएको निर्वाचन आयोगले जनाएको छ ।

इलाम प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्र नम्बर २ र बझाङ प्रदेश सभा क्षेत्र नम्बर १ (१) मा उपनिर्वाचन हुने भएकाले ती क्षेत्रमा शनिबार अत्यावश्यक बाहेक सवारीसाधन सञ्चालनमा प्रतिबन्ध लगाइएको छ । निर्वाचनलाई कुनै पनि अवाञ्छित गतिविधिबाट प्रभावित हुन नदिन आफू दृढ संकल्पित रहेको निर्वाचन आयोगले जनाएको छ । आयोगले भनेको छ, 'उपनिर्वाचनलाई स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष, विश्वसनीय तथा भयमुक्त वातावरणमा सम्पन्न गर्न सबैको सकारात्मक सहयोग र इमानदार प्रयत्न हुनेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्दछ ।' निर्वाचनलाई सुरक्षित र अथरहित वातावरणमा सम्पन्न गर्न लागि प्रहरी परिचालन गरिएको छ । इलाम क्षेत्र नं २ र बझाङ प्रदेशसभा

(क) मा दुई हजार तीन सय ८७ प्रहरी जनशक्ति परिचालन गरिएको गृह मन्त्रालयले जनाएको छ । निर्वाचनलाई सफल बनाउनका लागि प्रहरीले इलामका ७९ मतदानस्थलका एक सय ४९ मतदान केन्द्रमा एक हजार तीन सय ६३ प्रहरी परिचालन गरेको छ । प्रहरीले

इलाममा ३७ केन्द्रलाई अतिसंवेदनशील, ४१ केन्द्रलाई संवेदनशील र ७१ केन्द्रलाई सामान्य प्रकृतिको रूपमा लिएको छ । प्रहरीले अतिसंवेदनशीलमा १२ देखि १७, संवेदनशीलमा नौदेखि १४ र सामान्यमा आठदेखि १३ प्रहरी खटिएको जनाएको छ । बझाङ प्रदेशसभा (क) को ७४

मतदानस्थलको ९३ मतदान केन्द्रमा एक हजार २४ प्रहरी जनशक्ति परिचालन गरेको छ । सो क्षेत्रमा ३२ केन्द्रलाई अतिसंवेदनशील, ३० केन्द्रलाई संवेदनशील र ३१ केन्द्रलाई सामान्य प्रकृतिको रूपमा रहेको जनाइएको छ ।

(...बाँकी अन्तिम पेजमा)

पा.चि.हु.द.नं. ०५१/०५२ पा.चि.प्र.का.द.नं. १९/०५१/०५२

सम्पादकीय

बढ्दो वायु प्रदूषण

विगत केही हप्तायता देशभरि नै वायु प्रदूषण बढिरहेको छ । डडेलोका कारण वायु गुणस्तर अत्यन्तै अस्वस्थ स्तरमा पुगेको छ । हात्रै आँखाले प्रष्ट देखिने गरी प्रदूषण बढेको छ । यो अवस्थामा प्रदूषणले कुनै न कुनै किसिमको स्वास्थ्य समस्या हुनसक्छ । छाला र आँखा चिलाउने, आँखा पिरो हुने, धुँवा गन्ध आउने र एलर्जी बढ्ने जस्ता समस्या वायु प्रदूषणका कारण निम्तिने गरेको छ । पानी नपर्ने र बेस्सरी हावाहुरी नआउने हो भने यो प्रदूषण अरु केही समय लम्बिन सक्ने निश्चित छ । जलवायु परिवर्तनले खडेरी र तापक्रम बढ्दै जाँदा भविष्यमा वन डडेलो पनि थप बढ्ने देखिएको छ ।

उद्योग, सवारीसाधन लगायतका कारण हुने प्रदूषण त बाह्रमास देखिने गरे पनि विशेषगरी अप्रिल महिनामा त्यसको असर तीव्र देखिने गर्छ । यो मौसममा एकातिर पानी नपरेर वातावरण सुक्खा हुने र अर्कोतिर डडेलो र आगलागीजस्ता प्राकृतिक प्रकोपमा समेत भारी वृद्धि हुँदा प्रदूषणको विस्तार थप व्यापक बन्न पुगेको छ । वायुको गुणस्तर खतराको सीमाभन्दा माथि पुग्नु जोखिमपूर्ण अवस्था हो । वायु प्रदूषणकै कारण मानव स्वास्थ्यलाई समेत नराम्रोसँग असर गरिरहेको अवस्थामा अहिले स्वास्थ्य सुरक्षाको मापदण्डलाई अनुसरण गर्न अत्यावश्यक छ । त्यसका लागि विशेषगरी मानवीय कारणले हुने वन डडेलोलाई रोकथाम गर्न सतर्कताको तहलाई उच्चरूपमा बढाउनुपर्ने देखिन्छ । वायु प्रदूषणको स्तरलाई कम गराउन विभिन्न कार्यक्रमहरूको घोषणा पनि होला र आयोजना पनि गरिएला तर त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन नसक्दा समस्यामाथि भन्नु समस्या थपिँदै जाने खतरालाई भने नकार्न सकिँदैन । वायु प्रदूषण के-कस्ता कारणहरूले भैरहेका छन्, तिनका बारेमा समेत निष्कर्षमा पुग्दै नियन्त्रणको उपायहरू अपनाउनुपर्छ । बढ्दो सुख्खायामसँगै वायु प्रदूषणमा वृद्धि हुने भएका कारणले पनि वैशाखमा महिना अर्भै वायु प्रदूषण बढ्न सक्नेछ । सुक्खा मौसममा हुने डडेलो तथा धुँलोका कणको समिश्रण वायुसँग हुँदा प्रदूषणको सम्भावना बढी हुन्छ । यसले मानव स्वास्थ्यमा असर गर्ने हुँदा बेवास्ता गरिनु हुँदैन । यसतर्फ तीनै तहका सरकारले समेत तत्काल वायु प्रदूषणका कारण उत्पन्न हुन सक्ने मानव स्वास्थ्य समस्या समाधानका निम्ति आवश्यक प्रबन्धको व्यवस्था गर्नु जरुरी छ ।

f Opinion @ Social Network f

समाजमा दुई प्रकारका मान्छेहरू हुन्छन्, हौसला दिने हिम्मत बढाउने र अर्को मनोबल गिराउने खुट्टा तान्ने । **सुरेश थापाको** फेसबुक स्टेटस <https://www.facebook.com/Suresh.thapav> यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोस्ट गरिएका धारणाहरू राख्नेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalapati मा लगउन गर्न सक्नुहुनेछ ।

नवजन्तवैतना दैनिकको रूपमा तपाईंसामु आईरहेको छ । यो पत्रिका अठ्ठ स्तरीय अनि पठनीय बनाउनको लागि तपाईंहरूको अमूल्य सुझावहरूको हामीलाई अत्यन्तै जरुरी छ । पाठकवृन्द तपाईंका सुझावहरू दिई हामीलाई सहयोगी गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

नवजन्तवैतना दैनिक भगवतीटोल तानसेन, पाल्पा

हुलाकी सडक देशको आर्थिक विकासको मेरुदण्ड

नेपालको आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण भूमिकाको निर्वाह गर्न सक्ने पूर्व-पश्चिम हुलाकी राजमार्गको अपेक्षित विकास हुन नसकेका कारण पनि हाम्रो देशको समुचित विकास हुन सकेन । पञ्चायती व्यवस्थाको ३० वर्षमा यसको उपेक्षा भयो । हुलाकी राजमार्गको स्तरोन्नति र पक्कीकरण गर्नु त टाढाको कुरा पञ्चायत सरकारले यसको अस्तित्व नै नामेट गर्न हरसम्भव प्रयास गर्‍यो । हराभरा जंगललाई विनाश गरेर महेन्द्र राजमार्गको निर्माण गरियो तथा जथाभावी आप्रवासनलाई प्राथमिकता दिने काम भयो । अब पूर्व-पश्चिम राजमार्ग पनि आफ्नो भूमिकाको निर्वाह राम्ररी नै गरिरहेको छ तसर्थ यसको महत्व पनि छ । दक्षिण छिमेकी भारतको आर्थिक सहयोग र हाम्रो सरकारको लगानीमा समेत यो पूर्व-पश्चिम हुलाकी राजमार्गको निर्माण भइरहेको छ । निर्माण कार्य थालिएको सत्र वर्ष भइसकदा पनि यसले पूर्णता पाउन सकेको छैन । तराई-मधेसका किसान व्यापारीको निम्ति लाइफलाइन मानिएको यो हुलाकी सडकको विकासबाट नै नेपालको कृषि र औद्योगिक विकास सम्भव छ ।

अहिलेको जस्तो पूर्णरूपमा बस्ती विकास नभइसकेको र यातायातको पहुँच नभएको अवस्थामा वर्षौं पहिले यो हुलाकी बाटो अस्तित्वमा आएको थियो । चिठीपत्र बोक्ने हुलाकी हिँड्नलाई एक पोस्टबाट अर्को पोस्टमा छिटो पुग्न सक्ने सिधा बाटो नक्सानुसार गरेर हुलाकी सडक अस्तित्वमा आएको थियो । जंगल, भाडी, पर्ती, बुट्यानमा बनाएको हुलाकी सडक यात्रुको मागसँगै बिस्तारै फराकिलो हुँदै गयो । बस्ती विकास र यातायातको सुविधा भएपछि कतिपय हुलाकी सडकहरू पक्की सडकमा परिणत भए भने अधिकांश अस्तित्व नामेट भएर इतिहास बनिस्केका छन् । कतिपय ठाउँका सडक न त पक्की नै बनेका छन् न त अस्तित्व नै समाप्त भएको छ । तराईका प्रायः सबैजसो जिल्ला सदरमुकामलाई छुने यो हुलाकी राजमार्गलाई पदमरोड पनि भनिन्छ । हुलाकी सडक आज पनि कतिपय जिल्लामा निरन्तर रूपमा प्रयोगमा आइरहेको छ । अहिले पनि कतिपय जिल्लाको विकासमा हुलाकी सडकले महत्वपूर्ण भूमिकाको निर्वाह गरिरहेको छ । तराईका जिल्लामा जुन ठाउँमा हुलाकी सडकको निर्माण भएको छ, त्यहाँका जनताको अनुहारमा खुसियाली हेर्न सकिन्छ, आवश्यक हेरचाह, भ्रमन्त एवं निर्माण तथा सरकारी सहयोगको अभावमा यस ऐतिहासिक सडकले आफ्नो अस्तित्वसमेत गुमाउने छ । हुलाकी सडकको विकासका नाममा नेपाल सरकारद्वारा छुट्ट्याउने बजेट साह्रै न्यून हुने गरेका कारण यसको उपयोग कहाँ, कति र कसरी गर्ने ? भन्ने प्रश्न प्राविधिक सामु उठ्ने गर्दथ्यो । कतिपय कारणले पूर्व-पश्चिम राजमार्ग अवरुद्ध भएको अवस्थामा यसले राष्ट्र र जनताका आवश्यकतालाई सजिलै पूर्ति गर्ने अवस्था रहेको हुन्छ । स्थानीय किसानहरू विगतका दिनमा सीमावर्ती

श्रीमननारायण

विगतमा हुलाकी सडकको विकासमा ध्यान केन्द्रित भएन र अवरुद्ध भयो, यसले मुलुकको अर्थतन्त्रलाई पनि कमजोर बनाउने काम गर्‍यो । जंगलको मध्यभाग भएर राजमार्गको निर्माण भएका कारण यसले एकातिर वन विनाशलाई प्रोत्साहन गर्‍यो भने अर्कोतिर भूस्खलन भई नदीनालाहरूका उब्जाउ मलिलो माटोको सट्टा बालुवा नै कृषियोग्य जग्गालाई पुरिने गरेको छ, यसले गर्दा कृषि उत्पादनमा ह्रास आउनुका साथै तराईका विभिन्न भाग मरुभूमिमा परिणत हुँदैछन् । राष्ट्रपति चुरे संरक्षण अभियान राम्रो थालनी हो तर वन विनाश रोकिएन भने यसको कुनै अर्थ रहँदैन । यसले देशमा पूर्व-पश्चिम राजमार्ग, लोक पहाडी मध्यमार्ग पनि अस्तित्वमा रहेका छन् तर हुलाकी राजमार्गको आफ्नो विशिष्ट महत्व छ । पञ्चायती व्यवस्थाको ३० वर्षमा हुलाकी सडकको विकास भएन । देशमा प्रजातन्त्रको पुनः स्थापना पश्चात दक्षिणी छिमेकी भारतका तत्कालीन प्रधानमन्त्री चन्द्रशेखरको नेपाल भ्रमणका क्रममा हुलाकी सडकको निर्माणका लागि भारतले सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको थियो । भारतीय प्रतिबद्धताकै आधारमा तत्कालीन सरकारले यसको निर्माण गर्ने सक्रियता देखायो । कतिपय कारणले हुलाकी सडकको निर्माण कार्यले गति लिन सकेन ।

भारतीय बजारमा पनि आफ्नो उत्पादनलाई विक्री गर्ने गर्दथे अहिले पनि यस्तो गर्न सक्दछन् । यसबाट मुलुकको आर्थिक विकासमा टेवा पनि मिल्न सक्दछ । कतिपय जिल्लामा आज पनि हुलाकी सडकको विकल्पमा अर्को मार्ग छैन । विगतमा हुलाकी सडकको विकासमा ध्यान केन्द्रित भएन र अवरुद्ध भयो, यसले मुलुकको अर्थतन्त्रलाई पनि कमजोर बनाउने काम गर्‍यो । जंगलको मध्यभाग भएर राजमार्गको निर्माण भएका कारण यसले एकातिर वन विनाशलाई प्रोत्साहन गर्‍यो भने अर्कोतिर भूस्खलन भई नदीनालाहरूका उब्जाउ मलिलो माटोको सट्टा बालुवा नै कृषियोग्य जग्गालाई पुरिने गरेको छ, यसले गर्दा कृषि उत्पादनमा ह्रास आउनुका साथै तराईका विभिन्न भाग मरुभूमिमा परिणत हुँदैछन् । राष्ट्रपति चुरे संरक्षण अभियान राम्रो थालनी हो तर वन विनाश रोकिएन भने यसको कुनै अर्थ रहँदैन । यसले देशमा पूर्व-पश्चिम राजमार्ग,

लोक पहाडी मध्यमार्ग पनि अस्तित्वमा रहेका छन् तर हुलाकी राजमार्गको आफ्नो विशिष्ट महत्व छ । पञ्चायती व्यवस्थाको ३० वर्षमा हुलाकी सडकको विकास भएन । देशमा प्रजातन्त्रको पुनः स्थापना पश्चात दक्षिणी छिमेकी भारतका तत्कालीन प्रधानमन्त्री चन्द्रशेखरको नेपाल भ्रमणका क्रममा हुलाकी सडकको निर्माणका लागि भारतले सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको थियो । भारतीय प्रतिबद्धताकै आधारमा तत्कालीन सरकारले यसको निर्माण गर्ने सक्रियता देखायो । कतिपय कारणले हुलाकी सडकको निर्माण कार्यले गति लिन सकेन । २०६२/०६३ को परिवर्तनपछि भारतीय पक्षले नेपाल सरकारबाट छनौट भएका फण्ड डेढ हजार किलोमिटर निर्माण तीन चरणमा गर्ने गरी हुलाकी राजमार्ग बनाउने सम्झौता गरेको थियो । त्यसबापत लाग्ने सम्पूर्ण खर्च भारत सरकारले व्यहोर्ने र जग्गा

अधिग्रहण, विजुलीका पोल र रूखहरू हटाउने, हुलाकी राजमार्गमा पर्ने सम्पूर्ण पुलहरूको निर्माण नेपालले गर्ने प्रावधानसहितको योजना बनेको थियो । वि.सं.२०६८/०६९ मा देशभरिका महत्वपूर्ण १७ वटा अयोजनाहरूलाई राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाका रूपमा वर्गीकरण गरियो । तराई मधेशमा निर्वाध आवागमन हुने र सामाजिक तथा आर्थिक गतिविधिमा विस्तार हुने उद्देश्यले हुलाकी सडकलाई राजमार्गको रूपमा परिणत गरिँदै राष्ट्रिय गौरवको आयोजनामा समावेश गरिएको थियो । राष्ट्रिय गौरवका आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने हुन्छ तर पनि हुलाकी सडकमा त्यति ध्यान पुग्न सकेन । तराई मधेसका २१ जिल्ला हुँदै बन्ने यो सडकले यहाँका फण्ड डेढ एक करोड जनता लाभान्वित हुनेछन् । हुलाकी राजमार्ग अन्तर्गत पूर्वदेखि पश्चिमतर्फको लम्बाइ ९७५ किलोमिटर र उत्तरदेखि दक्षिण जोडने विभिन्न ३५ वटा सहायक सडकहरूको लम्बाइ ८८२ किलोमिटर रहेको छ । दुई वर्षअघि नेपालका लागि भारतका तात्कालीन राजदूतले भारत सरकारको आर्थिक अनुदानमा निर्मित हुलाकी सडक खण्ड अन्तर्गतको १४ वटा प्याकेजमध्ये १३ प्याकेजको सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गरेका थिए । तराई क्षेत्रका सडक पूर्वाधारलाई स्तरोन्नति सन्दर्भमा भारत-नेपालबीच सहवर्ति भए अनुरूप नै यो काम सम्पन्न भएको हो । यसरी निर्माण सम्पन्न भई हस्तान्तरण गरिएका हुलाकी सडक अन्तर्गतका मनमत्त-कलैया-मटिअर्वा बारा, वीरेन्द्र बजार-यदुकहा-महिनाथपुर, जनकपुर-यदुकहा, धनुषा, माईस्थान-गौशालाबजार-सम्सी महोत्तरी, जलेश्वर-हर्दी, महोत्तरी, लमही-कोइलाबास दाङ, कानेपोखरी-रंगेली मोरङ, कल्याणपुर-बरसाइन-सुभानपट्टी सप्तरी, तामागढी-सिमरौनगढ बारा र वीरगञ्ज-ठोरी आदि सडक खण्डले कोशी, मधेस र लुम्बिनी प्रदेशका सात सीमावर्ती जिल्लामा अवस्थित यी सडकले फण्ड डेढ तीन सय वटा फण्ड डेढ सय गाउँ, १८-१८ वटा गाउँपालिका- नगरपालिका र १ महानगरपालिकाका जनतालाई जोड्न सघाउ पुऱ्याइरहेको छ । नेपालको आर्थिक विकासमा यी सडक खण्डहरू कोशेढुंगा सावित हुने निश्चित छ । हुलाकी सडकको निर्माणबाट सर्वाधिक लाभ तराईका किसानलाई हुनेछ । नेपाली किसानले आफ्नो उत्पादनलाई बजारसम्म पुऱ्याउन एउटा समुचित सडक मार्गको खोजीमा व्यग्र थिए । उनीहरूको यस आवश्यकताको पूर्ति हुलाकी सडकबाट हुने निश्चित छ । नेपाली किसानहरूले आफ्नो कृषि उत्पादनलाई स्थानीय बजार जिल्ला सदरमुकामहरू, राष्ट्रिय राजधानी काठमाडौं र सीमावर्ती भारतीय बजारमा पनि सजिलै विक्री गरी पैसा कमाउन सक्नेछन् । हुलाकी सडकको निर्माणमा देखिएको ढिलासुस्तीलाई अन्त्य गरी यसको द्रुत निर्माण आवश्यक छ यो हाम्रो आर्थिक विकासमा सहयोगी सावित हुनेछ ।

-इहामालय टाइम्स डटकम

महत्त्वपूर्ण टेलिफोन

प्रहरी कार्यालय	५४०२०१
बुटवल ०७१-५४०२२२	मिमअस्पताल भैरहवा ०७१-५२०९९३
स.प्र.क्याम्प बुटवल ९७७४०३४३४९	मिसनअस्पताल पाल्पा ०७५-५२०९९१, ५२०४८९
बुटवल रामनगर ०७१-५४१२३३	मेडिकल अस्पताल ५४९०९२
भैरहवा ०७१-५२०९९९	कान्तिपुर डेप्युटल हस्पिटल ०७१-५४७८४०
अर्घाखाँची ०७७-५२९९९९	आँखा अस्पताल पाल्पा ०७५-५२०३३३, ५२९१७९
गुल्मी ०७९-५२०९९९	रामपुर अस्पताल: ०७५-४०९५४४
परासी ०७८-५२०९९९	एचयुकेस न.
तौलिहवा ०७६-५६००९९	रेटरी क्लब बुटवल ०७१-५४४६००
पाल्पा ०७५-५२०९३६, ५२०९९९	लियो क्लब अफ बुटवल ०७१-५४५८९३
इपका रामपुर ०७५-६९५५५५	रेडक्रस भैरहवा ०७१-५२०९६३
अस्पताल कार्यालय	रेडक्रस भैरहवा ०७१-५२६६७३, ९८०४७०२२४६४
लुम्बिनीसिटी अस्पताल ०७१-५५५५५५, ५५५५५५	परासी ०७८-५२०९५५
लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल ०७१-५४०२००, लुम्बिनी नर्सिङ होम ०७१-५४२६४१, ५४५६४१	रेडक्रस पाल्पा ०७५-५२०६००
	रेडक्रस तौलिहवा ०७६-५६००९९

रेडक्रस अर्घाखाँची ०७७-४०९५४४, ४०९५४४	रेडक्रस गुल्मी ०८९-५२०९६३
नेपाल परिवार नियोजन संघ ०७१-५४७८४०	लुम्बिनी नर्सिङ होम प्रा.लि. ०७१-५४९६४९
नेपाल भारतमैत्री समाज मो. ९८४७०५४०९९	नेपाल भारतमैत्री समाज मो. ९८४७०५४०९९
जनसेवा क्लब न्यामिल ९५५०२९२४६	बनगाई क्लब बनगाई ०७६-६९०९०२
बुटवल जेसिस ९८४७९२९६४	रेडक्रस केवड ०७१-५४७०९९
न्यू एकता क्लब तानसेन: ०७५-५२२२००	लुम्बिनी मेडिकल कलेज ०७५-५२०८४०
परिवार नियोजन संघ पाल्पा: ९८४७९२९६५	रेडक्रस जेसिस ९८४७९२९६४
रामपुर टे.इन्स्टी. ९८५७०६२२४७, ९८५७०६०६४	

वैदिक रक्षिण

मेष : तपाईंको सामान हराउन सक्छ । आफूलाई कमजोर भएको अनुभूति हुनेछ ।	तुला : बन्दव्यापार र पैसाव्यवसायका क्षेत्रमा उन्नति प्राप्तिको वातावरण बनेछ ।
वृष : यात्रा गर्ने अवसर प्राप्त हुनेछ । परिवारजनको साथले नयाँ आशा पलाउनेछ ।	वृश्चिक : विवाहमा सफलता मिलेछ । जटिल ठानिएको काम सम्पादन होला ।
मिथुन : परिश्रमअनुसार उपलब्धि पनि राम्रै पाइनेछ । कामले तीव्रता लिनेछ ।	पहाडी : पारिवारिक जीवन सामान्य रहनेछ । पढाइमा बढी ध्यान दिनुपर्ने समय छ ।
कर्कट : बुद्धिको उपयोग गर्नले जटिल ठानिएको कामसमेत सम्पादन हुन सक्छ ।	मकर : कारोबारबाट राम्रो फाइदा हुनेछ । न्यायिक कार्यमा सफलता मिलेछ ।
सिंह : दबाव र तनाव बढेको महसुस हुनेछ । यात्रामा सावधानी अपनाउनु पनि पर्नेछ ।	कुम्भ : नेकरीमा मानसम्मान पाउनेछ । यात्राको सम्भावनालाई नकार्न सकिँदैन ।
कन्या : रमाइलो यात्राको सम्भावना छ । त्यसबाट दीर्घकालिक फाइदा पुग्नेछ ।	मीन : दिन मनोरञ्जनपूर्ण समय रहला । सामाजिक क्षेत्रबाट मानसम्मान मिलेछ ।

साहित्य दर्पण

कथा **डा. मुक्तराज लामिछाने**

आभास

तारन्तारको फोन ।, दस वटा मेसेज । मेसेजमा- फोन उठाऊ न प्लिज । जस्ट फर वन मिनेट । जस्ट वान्ट हियर यु । अहँ उसले फोन उठाएन । फोनको रिङटोन हटायो भाइब्रेशनमा राख्यो । भाइब्रेशन पनि हटायो र मोबाइल ज्याकेटको खल्लोमा राख्यो । बाइक बटायो बतियो । ज्याकेटको खल्लोमा मोबाइलको डिस्के क्यौपटक बले तर उसले न रिङटोन सुन्यो न भाइब्रेशन थाहा पाउँथ्यो । तर मनमा फोन आइरहेछ भने आभास पाइ नै राखेको थियो । एककासि बाइक मोडियो । त्यै कफी प तिर । मनले मोडको होइन, छै कसरी हातले मोडेर कफीसपको पार्किङ सम्म डोच्यायो । टेबलमा डडग्रेड हेल्मेट बिसायो । फ्यात सोफामा चाबी हुयायो । “काम छैन तेरो,” आवेश मिसिएको सामान्य भन्दा चर्को आवाजमा बोल्थ्यो । “बल्ल सुन पाए आवाज,” जवाफ सोफाको अर्को कुना बाट आयो । मुस्कान सहित फ्याकेको चाबी हातमा खेलाउँदै । “तेरो फोन फुटाइदिम कि औला काटिदिऊँ,” रिसको पारो एक डिग्री अफ बढ्यो । बढेको पारो बोलीको भोल्युमले प्रस्ट हुन्थ्यो । “फोन फान्दो औला तँलाई छोएर थाकेकै छैन,” मुस्कान यथावत् रहेर उनको जवाफ तुरुन्तै आयो । “सरप्राइज देको कि के हो ? फोन नठार्छौ सिधै आएर, आई नो हाउ मच यु लभ मि,” अहिले मुस्कानको पनि पारो बढ्यो हल्का लाडिको आवाज सहित । “किन फोन गरिस कोई मर्यो र ?” शब्दमा रिस भए पनि हाउभाउमा चै रिसको पारो कम भएको थियो । “उम् मेरो मन,” मुस्कान रहित सामान्य भाव सहितको उनको जवाफ । “किन ?” रिसको पारो लगभग शून्यतर्फ थियो । “कफी खाइस ? खाना खाको कि नाई आज ? कति बेर भयो यहाँ बसेको ? चुरोट त खाइस नि ? मेरो कसम खाएर छोडेकी थिइस फेरि खाइस भने जानेको छु,” उसले सबै कुरा एक श्वासमै सोध्न थियो । उनले एक मुस्कानले सबै कुराको जवाफ दिन सकी । उसले मुस्कानको बदलामा अर्को मुस्कान थपिदियो ।

उनले ब्याक कफी मगाई चिनी बिनाको दुई कप । वेटर एक क्षण अकमक परे जस्तो गयो । टेबलको विपरीत तर्फ हेर्नो । अचम्म परेर । “भाइ ! यहाँ नयाँ हो ?” वेटरलाई सोधी । वेटरले हो को भावमा टाउको हल्लायो उनको अर्डर नोट गयो र तुरुन्तै अलप भयो । उसले अधि साइलेन्समा राखेको मोबाइल ज्याकेटको खल्लोबाट निकाले फुसद बल्ल पायो । नोटिफिकेशन थियो ६९ मिस्ड कल फ्रम पागल । मोबाइलको डिस्के उनलाई देखायो अनलक नगरी । उनले जवाफ दिइन्, “ट्वाऊ ६९ माई फेभरेट ।” ऊ नहाँसी नमुस्कुराई बल्लै सकेन । मुस्कानको पारो दुवैको ओठमा र खुसीको पारो दुवैको मनमा बराबर डिग्रीमा थियो । फेसबुक मेसेन्जरको नोटिफिकेशन घर पुग्ने बित्तिकै ट्वाइटाइल लगातार बजेको बज्यो गयो लगभग १५ पटक । लगातार मेसेज आएको रैछ । १५ वटा मेसेज मध्य १३ वटा बिचका मेसेजमा आई मिस यु लेखिएको थियो । पहिलोमा हाई लभ र अन्तिममा ओके बाई लेखिएको थियो । पहिलो मेसेज सेभन फोर्टि थि एममा आएको थियो पन्ध्रौं मेसेज सेभन फिफ्टि फाईभ पि एम मा । उसले मेसेज हेर्दा सवा आठ भएको थियो । पाँच मिनेट पछि रिप्लाई गर्थो । मिस यु टु । टक टु यु लेटर । “म खाना खाएर कुरा गर्छु ल ? मामु खाना कुई होईसिन्छ,” अर्को मेसेज पठायो । अनि मोबाइल चार्जमा राखेर किचनतर्फ लाग्यो । खाना

खाएर आउँदा सम्म नौ बजिसकेको थियो । मेसेज देख्यो - आऊ न प्लिज । राइट नाउ । तुरुन्तै । मिसिङ लाईक हेल । जस्ट कम । “सर ईट्स टु लेट,” उसले रिप्लाई दियो । फेरि तुरुन्तै लेख्यो । सि यु टुमा एट कफिसप । मेसेज तुरुन्तै सिन भयो । तुरुन्तै रिप्लाई आयो । “नो आई निड यु एट माई बेड राइट नाउ ।” वाइफाइ अफ गयो । मोबाइलमा मेसेज आयो । “आउँदै हो ?” उसले रिप्लाई दिएन । पाँच मिनेट पछि फोन आयो । उसले फोन उठाएन । त्यसपछिको पाँच मिनेटमा छ पटक कल आयो । सातौं पटकको फोन उठायो उसले । सुरुमै भन्यो, “आई कान्ट कम ।” उनले मुस्कुराउँदै भनी, “महोदय कम को स्पेलिङ रिभाईज गरेर बुझ ।” “सि ओ एम ई” अक्षर छुट्टाछुट्टै गरेर स्पेलिङ लेख्यो र मोबाइल छेउमा राखेर आँखालाई भएभएको बल लगाएर चिम्ले गर्ने प्रयास गर्थ्यो । मोबाइल भाइब्रेट गर्थ्यो । एकछिन हेर्ने हिम्मत पनि आएन । फेरि भाइब्रेट गर्थ्यो । बाध्य भएर हेर्नो । मेसेज थियो “आई नो यु क्यान कम बिईङ् केयरफुल बिईङ् युजफुल बिइङ्ग माइन ।” उसको घरको गेट रातभर खुल्ला बस्यो त्यो दिन अनि उनको घरको गेट राति एघार बजे उसलाई स्वागत गर्दै थियो ।

“आभासको नयाँ फेसबुकमा मलाई किन एड गर्दै ? म वैतरणी तर्ने हजुरआमाले पनि नाति देखे हेर्न नपाउने ? सबैको फोन लाग्छ सबैले देखे पाउँछन् मैले देखे नपाउने ? खाइ खाँछैन । पढ्छे पढ्दैन ? के गन्या छ, कस्तो छ, केई देखे पाको छैन । तिमीहरूको पो सार्वाँ हो मेरो ब्याज नाति सर्लकक परेको कति उज्यालो कति राम्रो । म बोल्न नपाउने ? मेरो नाति मेरो जुनलाई बेकाममा बाहिर पठा । त्यो बिरानो देशमा ।” उसको हजुरआमा बिहानैदेखि फटफटाउँदै थिइन् । “आमा नआतित्तु न आभास ठिक छ । आभासले पढ्दै छ । आभास राम्रो काम गर्दै छ ।” उसको बाबाले आफ्नी आमालाई ढाडस दिन खोजे । बाबाको मन कम चटारोमा चै थिएन । तर पनि आफ्नी आमा अर्थात् आभासको हजुरआमाको मनलाई ढाडस दिन प्रयासरत थिए । “मेरो फेसबुकमा नातिको फेसबुक हाल्दैऊ, मै भिडियो कल गर्छु । तिमैको त भर लाग्ने छाड्यो ।” हजुरआमाको जिद्दी यथावत् नै थियो । आभासकी आमाको मुहार मलिन थियो । मुस्कान खोसिएको ओठ काला निला फुसा भएका थिए । आँखाका डिलमा खुमिचएका मुजा काला हुँदै गएको थियो । तौल घटेर आधी ज्यान भैसकेकी थिइन् । मनमा व्यापक खिन्नता थियो डाको छाइन मात्रै मन लाग्थ्यो । बिचरीलाई डाको छाइन त के आँसु भर्ने पनि बन्द कोठाको आवश्यकता पथ्यो । रात परेपछि सुँकसुँक रोदन बिस्तारै बढ्दै डाँकोमा परिणत हुन्थ्यो । रोदन अन्तिम चरणमा श्रीमान् पनि सामेल हुन्थे । भन्थे, “के गर्नु बुढी हाम्रो भाग्यै खोटो रैछ । सम्हालिनु पर्छ रोएर बिलौना गरेर छोरो फर्किँदैन ।” वाक्य सकिन्जेलसम्म उनको गहले आँसुका भेल बहाइसकेको हुन्थ्यो । जोडबल लगाएर मनलाई रोक्थे तर आँसु रोक्न हत्केलाको पछिल्लो भाग मात्रै सामर्थ्य हुन्थ्यो । “सुत भोलि बिहान फेरि आमा कराउनु हुन्छ । नातिलाई फोन गर भन्नुहुन्छ । नातिलाई भेट्छु भन्नुहुन्छ । कसरी भेटाम कसरी देखांम् । के जवाफ दिम् ।” आभासको हजुर आमा दुईपटक मुटुको अप्रेसन गरेकी दिनमा नौ थरी ओखतीको भरमा थिइन् । डाक्टरले उनलाई कुनै मानसिक आघात पुग्ने खबर नदिनु तनावबाट मुक्त राख्नु भनेर सल्लाह दिएका थिए । आफ्नी बिरामी

आमालाई यस्तो विस्मयको खबर कसरी दिने के गरी दिने कतिजेल लुकाउने उसको मनमा ठुलै हुण्डरी चलिरहेछ । आभासकी आमा बोल्छन्, “बिचरी कृति । उसको बेहाल देख्दा उसको गति देख्दा मन थाम्न गाह्रो हुन्छ ।” “कैले भेट्यौ ? कस्तो छ अवस्था औषधीले काम कतिको गरिरहेको रहेछ ?” “तीन दिनअघि आभासको लागि स्मार्ट घडी पठाएकी छे । फगडा भयो रे मेरो तर्फ बाट आभासलाई सरि भन्दिनु न है मम्मी भनेकी थिई । उसको फोन मेसेजको क्यै रिप्लाई गर्दै नभन्दै थिई ।” “मेरो बाबू ! मेरो मुटु ! कसरी उठावोस् फोन कसरी गरोस् मेसेज ।” आमाको भक्कानो फेरि फुट्यो । अब बाउसँग पनि सम्झाउने बुझाउने शब्द र शक्ति दुवै सकिएका थिए । वेटर फेरि दिक्क मानेर कृतिलाई हेँदै थियो । कालो चस्मा टाउकोमा राखेर मस्किदै ब्याफे छिँदै थिइन् कृति । केही बोल्दै पनि सायद एकलै होइन आफ्नो छेउमा भएको मान्छेसँग । “आज फेरि एकलै आएर दुइटा कफी मागेकी छे ? पैसा कति वटाको दिन्छे ?” मेनेजरले जिज्ञासा भाव वेटरलाई सोध्यो । “टिप्स पनि दिएर सबै पैसा तिरैर जान्छे ।” वेटरले जवाफ भावमा भन्यो । “अनि किन उनको कफी लेट गर्दैछु ?” मेनेजरले आदेश भावमा भन्यो । त्यो भनेको चार मिनेटमा कृतिको टेबलमा दुईवटा कफी र दुईवटा चुरोट टक्काएर वेटर फर्कियो । कृतिको धन्यवादको रिप्लाईमा वेलकम म्याम भन्दै । उसले आर्को कफीको कप छुँदा पनि छोइन आफ्नो तर्फ भएको कफी रित्याइ । बिस्तारै आनन्दले चुरोट पनि तानी । बिचबिचमा हाउभाउ देखाई । केहीबेर फिस्स मुस्कुराई एकछिन पछि गल्लल हाँसी । निधारमा कहिले गाँठो पर्यो कहिले फेरि गालामा डिम्पल । कैले लाली भरिन्थ्यो गालाभरि मोहनी लागेकै मडारिन्थी ब्याफेको सोफामा । कैले आभासले उसको गाला सुमसुम्याउँथ्यो । एकै छिनमा चिमोत्थ्यो । एकछिन आभास मोबाइल हेर्थ्यो । एकछिनमा रिसाउँथ्यो । ब्याफेमा भएकहरूको आँखा छलेर आभासले कृतिलाई चुम्बन गर्थ्यो । गाला सुमसुम्याउँदा ऊ फिस्स हाँसी । मोबाइल चलाउँदा निधारमा गाँठो पारी । आभास रिसाएर भै गर्दा फकाउन गालाको डिम्पल देखाई । आभासको चुम्बन पछि उसको मुहार पुरै रातो भयो । अफ आभास एकान्तको फाइदामा आफ्ना हत्केला उसका अंगहरूका स्पर्शको दौडमा हुँदा उ मडारिन्थी सोफाभरि लक्क पर्थी । आभासको आभास पूरा शरीरभरि म्याराथनमा दौडन्थे । कृति नतमस्तक हुन्थी आभाससँगै कहाँ कहाँ पुग्थी । तर एकलै । उनको बिमारीले पुन्याउँथ्यो । सायद आभासको मायाले वा आभासको अभावले सायद आभास नहुनु नै कृतिको आभास थियो । वा आभास आफैमा कृति थियो । कि कृति मात्रै आभास गर्थी । कि आभासले कृतिको मनमा क्यै आभास दिन्थ्यो । आभास वास्तवमा त विदेशमा मरिसकेको थियो । तर कृतिको बिमारीमा सायद मनमा सायद कफी सपमा मात्रै भएपनि आभास जिन्दा थियो कृतिको लागि । कृति कफी सपबाट पैसा आभासले तिर्ने पालो भनेर निस्किए । मेनेजर अक्क न बक्क भयो । वेटरले मेनेजरको मुखमा एकटकले हेर्नो । लौ पैसा दिन्छे हैन भनेको भावमा । एकछिनमा एम्बुलेन्स कफी सपको पार्किङसम्मै आइपुग्यो । स्टेचरमा हालेर कृतिलाई एम्बुलेन्स चढाई थियो । मेनेजर अचम्मित मान्दै एम्बुलेन्स नियाँदै थियो । पछाडिबाट आवाज आयो, “केही खाएकी थिई र ? पैसा तिर्न बाँकी छ ?” मेनेजरले दुई कफी र दुई चुरोटको बिल दियो । आभासको आमाको मनमा भान आयो - मेरो छोरो कम्तीमा यहाँ कफीसपमा त जिउँदो छ, कृतिको आभासमा त जिउँदो छ । उनले बिल तिरिन् अनि मुस्कुराउँदै मेनेजरलाई भनिन्, “यी नानीलाई कहिल्यै एउटा मात्रै कफी नदिनु ल ।” -साहित्यपोष्ट डटकम

कृति/समिक्षा

निरञ्जन पौडेल

मृत्यु माथिको विजय

मृत्युसँग सम्झौता गरेर जीवन जित्नु नै मृत्युञ्जय हो । संसारमा कम् मानिस होला जसले मृत्युञ्जय प्राप्त गरेका छन् । ती मध्येका महापुरुष हुन गोविन्द पहाडी, भनिन्छ, समय नआए पछि मानिस केहि पर्वत जिल्ला, शिवालय गा.वि.समा वि. सं. २०३९ सालमा जन्मिएका पहाडी २०७० जेठ २ मा मुस्ताङमा भएको विमान दुर्घटनामा बाँच्न सफल अर्थात् पूर्वजन्म प्राप्त गर्ने व्यक्ति हुन् । निश्चल, शान्त सुसाइरहेकी कालीगण्डकीको छातीमाथि विमान दुर्घटना भएपछि उनले खोलाको पानीसँग तरङ्गिता तरङ्गिता आफ्नो जीवन बचाउन गरेको संघर्ष यस पुस्तकका पानाभरि छरपस्ट छन् । उनले दुर्घटनाको सम्पूर्ण विवरण तथा दुर्घटना पर्दा विमानभित्र भएका क्रियाकलाप र बाहिर निस्किए पछिका अनुभव पुस्तकका माध्यमबाट साटेका छन् । विश्वमा हवाई मार्गलाई निकै महँगो यात्राको माध्यम मानिन्छ । छोटे समयान्तरमा लामो दुरी यात्रा गर्नका लागि सजिलो र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा सुरक्षित मानिएको हवाई यात्रा नेपालको लागि भने खतरनाक साबित हुँदै आएको छ । दुर्घटनाको समयमा भएका सबै घटनालाई ध्यान दिएर पढ्ने र मनन् गर्ने हो भने सबैको आइ सिरिङ्ग हुन्छ । हाम्रो कोही आफन्त पनि विमान दुर्घटनामा परेको समय बारे हामी कल्पना पनि गर्न सक्दैनौं । लेखक पहाडी जो विमान दुर्घटनामा परेर पनि हामीमाथि फर्किए, उनका आफन्तको चिन्ताको बारेमा हामी कल्पना पनि गर्न सक्दैनौं । उनले पुस्तकमा विमान दुर्घटनामा परेको खबर सार्वजनिक भएपछि आफन्त र घर-परिवारमा मच्चीएको कोलाहलपूर्ण अवस्था अक्षरका माध्यमबाट चित्रण गरेका छन् । उनीसँगै विमान दुर्घटनामा परेका अन्य यात्रुले दुर्घटनाबारे ल्याएका छैनन्, सायद कालीगण्डकीको करेन्टजस्तै भावना भएका पहाडी र उनको साहित्य प्रतिको लगावले अनुभवलाई लिपिवद्ध गर्नका लागि प्रेरित गर्थ्यो । यस संस्मरणको बगार्नेलाई शब्दले निर्देशित गरेको छ, फरक यति मात्रै छ की उनी चढेको विमान पाइलटको निर्देशनमा थियो तर पुस्तकका शब्दका पाइलट भने पहाडी परास्त गरेर फर्किएको मानिस आफ्नो जीवनभर कहिल्यै पनि त्यो दुर्घटना भएको ठाउँमा जाने इच्छा राख्दैन । तर उनले ती सबै डर र भयलाई पन्छाउँदै दुर्घटनामा परेको ठाउँ र पुर्नजन्म पाएको स्थानको अवलोकन गरि त्यहाँ पुगेर देखेका कुरालाई पुस्तकमा निसङ्केत उल्लेख गर्नुले पनि उनको मनोबललाई अफ्रिभाषित गरेको छ । उनको साहस र बहादुरीताले हामीलाई दुर्घटना स्थल नपुगी दुर्घटना हुँदाको र पछिल्लो अवस्थाका बारेमा विस्तृत चित्र मस्तिष्कमा सजिलै बनाउन सक्छौं । यस संस्मरणले दुर्घटनाको समय मात्र नभई नेपालको भौगोलिक अवस्थाको बारेमा पनि जगाउनु पर्ने नेपालको चिन्तारी दिएको छ ।

कालीगण्डकी खोलामा राखिएका ग्याविनको संख्या केही घटाई त्यहाँ विदेशी पर्यटकलाई ग्याफिटका लागि राम्रो स्थान दिन सक्छ भन्ने सम्भावनालाई पुस्तकमा दर्शाएको छ । विमान दुर्घटनामा भएको लामो समयसम्म पनि विमान दुर्घटना हुँदा भतिकएको काँडेतार नभिलाइएको कुराले नेपाली अल्छीपनलाई जिस्क्याइरहेको आभाष हुन्छ ।

मानिसको बाहिरी व्यवहार र बोलीचालीले उसको व्यक्तित्व वा स्वभावको बारेमा थाहा दिन्छ भनेभै कालीगण्डकीको किनारका छरपस्ट काँडेतारले नेपालको राजनैतिक अवस्था लथालिङ्ग र भताभुङ्ग छ भन्ने प्रस्टाई रहेको छ । नेपालको राष्ट्रिय ध्वजावाहक नेपाल एयरलाईन्समा रहेको बेथितिले पनि यसलाई अझै प्रमाणित गरेको छ । सन्दर्भमै लेखकले दुर्घटनामा हराएका सामानको बिमरकम लिनका लागि जाँदा उनले पाएको दुखले नै देखाउँछ । नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेको नेपाल एयरलाईन्स सरकारी भए पनि कति पैसामुखी र व्यापारमुखी छन् भन्ने कुरा लेखकले आफ्नो विमा वापत पाउने क्षतिपूर्ति पाउनका लागि चार महिना सम्म पनि गरेको दौडधुप उपलब्धि भएका क्रियाकलाप र बाहिर निस्किए पछिका अनुभव पुस्तकका माध्यमबाट साटेका छन् । विश्वमा हवाई मार्गलाई निकै महँगो यात्राको माध्यम मानिन्छ । छोटे समयान्तरमा लामो दुरी यात्रा गर्नका लागि सजिलो र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा सुरक्षित मानिएको हवाई यात्रा नेपालको लागि भने खतरनाक साबित हुँदै आएको छ । दुर्घटनाको समयमा भएका सबै घटनालाई ध्यान दिएर पढ्ने र मनन् गर्ने हो भने सबैको आइ सिरिङ्ग हुन्छ । हाम्रो कोही आफन्त पनि विमान दुर्घटनामा परेको समय बारे हामी कल्पना पनि गर्न सक्दैनौं । लेखक पहाडी जो विमान दुर्घटनामा परेर पनि हामीमाथि फर्किए, उनका आफन्तको चिन्ताको बारेमा हामी कल्पना पनि गर्न सक्दैनौं । उनले पुस्तकमा विमान दुर्घटनामा परेको खबर सार्वजनिक भएपछि आफन्त र घर-परिवारमा मच्चीएको कोलाहलपूर्ण अवस्था अक्षरका माध्यमबाट चित्रण गरेका छन् । उनीसँगै विमान दुर्घटनामा परेका अन्य यात्रुले दुर्घटनाबारे ल्याएका छैनन्, सायद कालीगण्डकीको करेन्टजस्तै भावना भएका पहाडी र उनको साहित्य प्रतिको लगावले अनुभवलाई लिपिवद्ध गर्नका लागि प्रेरित गर्थ्यो । यस संस्मरणको बगार्नेलाई शब्दले निर्देशित गरेको छ, फरक यति मात्रै छ की उनी चढेको विमान पाइलटको निर्देशनमा थियो तर पुस्तकका शब्दका पाइलट भने पहाडी परास्त गरेर फर्किएको मानिस आफ्नो जीवनभर कहिल्यै पनि त्यो दुर्घटना भएको ठाउँमा जाने इच्छा राख्दैन । तर उनले ती सबै डर र भयलाई पन्छाउँदै दुर्घटनामा परेको ठाउँ र पुर्नजन्म पाएको स्थानको अवलोकन गरि त्यहाँ पुगेर देखेका कुरालाई पुस्तकमा निसङ्केत उल्लेख गर्नुले पनि उनको मनोबललाई अफ्रिभाषित गरेको छ । उनको साहस र बहादुरीताले हामीलाई दुर्घटना स्थल नपुगी दुर्घटना हुँदाको र पछिल्लो अवस्थाका बारेमा विस्तृत चित्र मस्तिष्कमा सजिलै बनाउन सक्छौं । यस संस्मरणले दुर्घटनाको समय मात्र नभई नेपालको भौगोलिक अवस्थाको बारेमा पनि जगाउनु पर्ने नेपालको चिन्तारी दिएको छ ।

-समकालीन साहित्य डटकम

रानीमहल संरक्षणका लागि सभामुखलाई ध्यानाकर्षण

पाल्पा, बैशाख १४/पाल्पाको पर्यटकीय तथा ऐतिहासिक रानीमहल दरबार संरक्षणका लागि संघीय संसद्का सभामुख देवराज घिमिरेको ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

शुक्रबार संघीय संसद् प्रदेश सभा तथा सचिवालयबीच अन्तरव्यवस्थापिका सम्बन्धी भेलामा सहभागी हुन पाल्पा आएका बेला रानीमहलको अवलोकन गर्न रानीमहल पुगेका घिमिरेलाई पाल्पाका जनप्रतिनिधिहरूले रानीमहल दरबार संरक्षणका लागि सहयोग गर्न ध्यानाकर्षण गराएका हुन् । संघीय

सांसद ठाकुर गैरे, तानसेन नगरप्रमुख सन्तोषलाल श्रेष्ठ लगायतका पाल्पाली जनप्रतिनिधिहरूले रानीमहललाई तपव्यवस्थित र सुन्दर बनाउने दिशामा योजना बनाएर अगाडि बढ्ने कार्यमा सहयोग गरिदिन सभामुख घिमिरेलाई आग्रह गरेका छन् । रानीमहल क्षेत्रको अवलोकनपछि सभामुख घिमिरेले पर्यटकीय क्षेत्र रानीमहललाई प्रमुख आकर्षण गन्तव्य बनाउन आफुले पहल गर्ने बताए । उनले भने 'यस विषयमा सदनमा प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको संरक्षणका लागि सहयोग गर्न घिमिरे, राष्ट्रियसभाकी उपाध्यक्ष विमाल

घिमिरे, ७ वटै प्रदेशका सभामुख तथा उपसभामुख, केन्द्र तथा प्रदेशका सचिवहरूले रानीमहल दरवारको अवलोकन गरेका थिए ।

दरवार अवलोकन गर्न पुगेका अतिथीहरूलाई तानसेन नगरपालिकाका नगर प्रमुख सन्तोषलाल श्रेष्ठ, उप प्रमुख प्रतिकषा गाहा सिंजाली, प्रवक्ता यादवसिंह कार्की, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत हरिराम नागिला वडा अध्यक्ष टुकप्रसाद भट्टराईले पाल्पाली ढाका टोपी र पछ्यौराबाट सम्मान समेत गरेका थिए ।

खेलकुद समाचार

उसुमा नेपाललाई २ रजतसहित ६ पदक

काठमाडौं, बैशाख १४ अन्तर्राष्ट्रिय उसु महासंघको आयोजनामा चीनमा भएको अन्तर्राष्ट्रिय उसु आमन्त्रित प्रतियोगिता २०२४ मा नेपालले ऐतिहासिक नतिजा निकालेको छ । प्रतियोगितामा नेपालले उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्दै २ रजत र ४ कांस्य पदकसहित कुल ६ वटा पदक जितेको हो ।

चीनको जियाङ्सु प्रान्तको जियानफिङमा भएको प्रतियोगितामा नेपालले सान्सौ विधातर्फ एकलमा २ रजत र २ कांस्य पदक जितेको हो । यस्तै थाउलो विधाको एकल र टिम इभेन्टमा पनि नेपालले समान १ कांस्य पदक जितेको हो । सान्सौ विधाको पुरुष ८० केजी तौल समूहमा सञ्जीव महर्जन र सोही विधाको महिला ५६ केजी तौल समूहमा विद्या गुरुङले रजत पदक जितेका हुन् । बिहीबार भएको खेलमा सञ्जीव इरानी खेलाडीसँग र विद्या टर्कीकी खेलाडीसँग फाइनलमा पराजित भएको चीनबाट उसु प्रशिक्षक निकेश श्रेष्ठले जानकारी दिए । स्वर्ण पदक ल्याउन नसके पनि सञ्जीव र विद्या दुबै आगामी नोभेम्बरमा अस्ट्रेलियामा हुने उसुको सान्सौ विश्वकपमा छनोट हुन सफल भएको पनि श्रेष्ठले जानकारी दिए । विद्याले बंगलादेशी खेलाडी मोष्ट शिखा खातुनलाई सेमिफाइनलमा ११-३, ७-३, १२-१, १०-५ र ४-१ ले हराउँदै फाइनलमा पुगेकी थिइन् । तर फाइनलमा पराजित भइन् । यस्तै सञ्जीवले सेमिफाइनलमा सेनेगलका खेलाडीलाई स्तब्ध पारेका थिए । सान्सौतर्फ नेपाल यसअघि नै बुधवार २ वटै कांस्य पदक जितेको थियो । जसमा लुमन्ती श्रेष्ठले महिला ६५ केजी र किरण सिंह साउदले ९० केजी तौल समूहमा कांस्य पदक जितेका थिए । दुवै खेलमा सेमिफाइनलमा टर्कीका खेलाडीसँग सेमिफाइनलमा पराजित भएका थिए । यस्तै प्रतियोगिताको अन्तिम दिन बिहीबार थाउलो विधाको नान्छवानमा नेपालका दिपक हमालले ९.६६३ स्कोरसहित कांस्य पदक जितेका हुन् । त्यस्तै थाउलोतर्फकै तुईलिन विधाको टिम इभेन्टमा पुरुषतर्फ नेपालका विजय सिन्जाली, दिपक हमाल र राजीव तामाङ पुरुष टिम इभेन्टमा कांस्य थपे ।

यस्तै विजय सिन्जालीले छान छुवान विधामा २९ जना प्रतिस्पर्धी टप ५ मा पर्न सफल, निमा मगर नान छान विधामा टप ४ मा पर्न सफल भएको प्रशिक्षक निकेश श्रेष्ठले जानकारी दिए । नेपाल उसु महासंघका महासचिव तथा नेपाली टोलीका नेतृत्वकर्ता ल्हाव्पा छिरिङ लामाले नेपाली खेलाडीले चीनमा ऐतिहासिक नतिजा निकालेको प्रतिक्रिया दिएका छन् । अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगितामा २ रजत र ४ कांस्य जित्नु नेपाली उसुका लागि निकै उपलब्धिमूलक रहेको उनले बताए । नेपाली टोली सोमबार स्वदेश फर्किने प्रशिक्षक श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

अर्थ/कपॉरेट समाचार

फेरि उकालो लाग्यो सुनको भाउ

पाल्पा, बैशाख १४/सुनको मूल्य फेरि उकालो लागेको छ । केही दिन सुनको मूल्यमा गिरावट आए पनि अहिले पुनः उकालो लागेको हो ।

अघिल्लो दिनको तुलनामा शुक्रबार एकैदिन तोलामा १ हजार ४ सय रुपैयाँ मूल्य बढेको छ । अघिल्लो दिन प्रतितोला १ लाख ३५ हजार ८ सय रुपैयाँमा कारोबार भएको सुन शुक्रबार १ लाख ३७ हजार २ सय रुपैयाँ कायम भएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय बजारमै मूल्य बढेपछि त्यसको प्रभाव नेपाली बजारमा देखिएको छ । यसअघि वैशाख ९ गते सुन १ लाख ३९ हजार ३ सय रुपैयाँ पुगेको थियो । चाँदीको मूल्य पनि तोलामा १० रुपैयाँ बढेको छ । अघिल्लो दिन तोलामा १ हजार ६ सय ५५ रुपैयाँ रहेको चाँदी १ हजार ६ सय ७५ रुपैयाँ पुगेको छ । सुनको भाउले यतिबेला विश्व बजार नै तातेको

छ । अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा एकपछि अर्को उचाइ लिएको सुनले नेपालमा पनि नयाँ कीर्तिमान बनाइरहेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय कमोडिटी बजारमा हुने माग र आपूर्तिले सुनको मूल्य निर्धारण हुन्छ । जब अन्तर्राष्ट्रिय कमोडिटी बजारमा सुनको माग र आपूर्ति बढी प्रभावित हुन्छ, मूल्य पनि उच्च दरमा घटबढ हुन्छ । यतिबेला अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा सीमित आपूर्तिबीच सुनको माग उच्च दरले बढ्दा मूल्यमा असर परिरहेको छ । नेपालमा हाल दैनिक २० किलो सुन आयात गर्न सक्ने व्यवस्था छ । वैदेशिक रोजगारमा रहेकाले ५० ग्रामसम्म सुनका गहना ल्याउन पाउने व्यवस्था छ । सुनको मूल्य बढ्दा नेपालबाट बाहिरिने विदेशी मुद्रा बढ्न जान्छ । विदेशी मुद्रा सञ्चिति घटेका बेला यसले नकारात्मक असर पार्न सक्छ ।

इलाम र बझाङमा आज...

...इलाम- २ मा निर्वाचित प्रतिनिधिसभा सदस्यमा नेकपा एमालेबाट निर्वाचित सुवास नेम्बाङ र बझाङ-१ (१) मा निर्वाचित नेपाली काँग्रेसका पृथ्वीबहादुर सिंहको निधनपश्चात् रिक्त हुनपुगेका दुवै क्षेत्रमा उपनिर्वाचन हुन लागेको हो । नेम्बाङको विरामीका कारण २६ भदौमा र सिंहको गत २५ असारमा गाडी दुर्घटनामा निधन भएको थियो । इलाम- २ मा लामो समयदेखि एमाले र काँग्रेसबीचमै मुख्य प्रतिस्पर्धी हुँदै आएको छ । यद्यपि २०५६ देखि लगातार एमालेका सुवास नेम्बाङले नै जित्दै

आएका थिए । ०७९ को प्रतिनिधिसभा निर्वाचनमा नेम्बाङ ३० हजार २० भोट ल्याएर विजयी बन्दा काँग्रेसका डम्बरबहादुर खड्काले २९ हजार ६ मत पाएका थिए । यसरी जितहारको अन्तर ११४ मत थियो । यसपटक उपनिर्वाचनमा पनि काँग्रेस-एमाले नै मुख्य प्रतिस्पर्धी देखिन्छन् । एमालेले आफ्नो विरासत कायम गर्ने उद्देश्यले इलाममा नेता सुवासका कान्छा छोरा सुहाङ नेम्बाङलाई उम्मेदवार बनाएको छ भने काँग्रेसले गएको निर्वाचनमा पराजित खड्कालाई पुनः अगाडि सारेको छ ।

खड्का इलाम काँग्रेसका पार्टी सभापति पनि हुन् । यसपटकको निर्वाचनमा रास्वपा हौसिएर लागेकाले प्रतिस्पर्धा थप रोचक बनाएको छ । रास्वपाले माओवादी केन्द्रनिकट पत्रकारको संगठनमा आबद्ध मिलन लिम्बुलाई भित्र्याएर उम्मेदवार बनाएको छ । उनी पहिचानको मुद्दा उठाउँदै आएका पात्र पनि हुन् ।

वर्गिकृत डिस्ले

१ X ५ साइजमा मात्र
वर्गिकृत डिस्लेमा विज्ञापन दिनुहोस् व्यवसाय बढाउनुहोस् ।
सम्पर्क: ०७५-५२०६०१

शिक्षक आवश्यकता

मिति: २०८१/०१/१४
शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई तानसेन पाल्पाको मिति २०८१/०१/१० च.न. १३०४ अनुमती पत्र अनुसार यस विद्यालयको तपशिल अनुसारको रिक्त दरबन्दीमा खुल्ला विज्ञापनद्वारा अस्थायी करारमा शिक्षक नियुक्ति गर्नुपर्ने भएकोले योग्य नेपाली नागरिकबाट योग्यताका प्रमाणपत्रहरू सहित दरखास्त आह्वान गरिन्छ ।
तपशिल :
विज्ञापन नं. : १, पद संख्या : १, तह : नि.मा.वि.
विषय : सामाजिक, दरखास्त वस्तु : रु ७००/-
शैक्षिक योग्यता : सामाजिक समूह भित्र पर्ने विषयहरू मध्य कुनै एक विषय (२०० पुणाङ्क) लिई कक्षा १२ वा सो सरहको परीक्षा उत्तिर्ण गरेको ।
विज्ञापन नं. : २, पद संख्या : १, तह : साविक उ.मा.वि.
विषय : लेखा, दरखास्त वस्तु : रु १०००/-
शैक्षिक योग्यता : व्यवस्थापन संकायमा स्नाकोत्तर तह वा सो सरहको परीक्षा उत्तिर्ण गरेको (लेखा विषयलाई प्राथमिकता दिइने)
उमेर : दरखास्त दिने अन्तिम दिनसम्म १८ वर्ष पुरा भइ ४० वर्ष ननाघेको
तलब भत्ता : प्रचलित स्केल अनुसार
निवेदन दिने अन्तिम मिति : २०८१/०१/२८ गते (४.०० बजे भित्र)
सम्पर्क मिति : पछि प्रकाशन गरिने छ ।
परीक्षाको किति : लिखित परीक्षा (सामान्य र विषयगत) र अन्तरवार्ता
पेश गर्नुपर्ने आवश्यक कागजातहरू : नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र, अध्यापन अनुमतीपत्र, शैक्षिक योग्यताका प्रमाणपत्रहरू र अनुभवका प्रमाणपत्रहरूको प्रतिलिपिहरू
सम्पर्क नं : ८८५७०६२६६५
पुनश्च: नि.मा.वि तहमा शिक्षक सेवा आयोगबाट करार नियुक्ति लागि सिफारीस भएका करार योग्यताक्रम सूचिका उमेदवारहरूले आवेदन दिएमा योग्यता क्रममा माथिल्लो क्रमको उमेदवारलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
श्री त्रिभुवन माध्यमिक विद्यालय
तानसेन नगरपालिका-१४, अर्गली, पाल्पा

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

जैनचेतना दैनिकको आधिकारीक वेबसाईट
शितलपाटी .कम
www.shitalpati.com डिजिटल पत्रिका